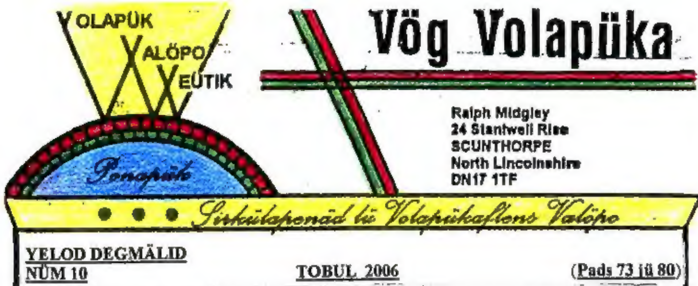

Ralph Midgley
24 Stanwell Rise
SCUNTHORPE
North Lincolnshire
DN17 1TF
rmidgley@onetel.com

YELOD DEGMÄLID
NÜM 10 TOBUL 2006 (Pads 73 jü 80)

O Volapükaflens Valöpo!

Dü yel at flen Pontnau evisitom Lingläni äsi topis difik in Yurop. Zeil oma äbinon ad visitön slopanis pükas bevünetik. Ekolkömom Volapükaflenis, Ido-flenis äsi Sperantapükanis. Anu enunom obi tefü seks tävas okik. Jinos, das Volapükaflens ed Ido-flens äbespikons sen fikul pükis bevünetik votik, kels dabinons in vol adelik. Edunons osi ko ladöf e vim gudälik. Votaflano Sperantapükanis etuvom so zilikis demü pük okas, das no äcedons, das mög dabinon, das püks votik somik igo labons rouli ad pledön in tef at.

Ekö säkäd gretik lä Sperantapükans. Binons so ziliks, das eglömons lekani smila. Smil binon dil veütik lifa; nen on lif binon miserik. Cedü ons, Volapük ya edeadon, seko no pladulon tädi. Ido-flens binons trätans, ab muf binon so smalik, das no labon veüti. To zil nesmilik onas, Sperantapük no glofon äs bü yels jöldeg. Nets vola kliliko ejonons, das no vilons daoptön oni as pük bevünetik. Sekü atos, Sperantapükans tupons vemo. Votaflano, igo adel, pük at dalabon noganükami, keli stunidons limans pükas votik. Too no sevons gudiko ad smilön; lusmilön tefü püks votik, lesi! ab dabinos dist gretik.

Amul laboy pöti gudik ad smilön. Lekoned nulik epubon, kel bepenon zili smilöfik propagidanas tel, balan pladulom Volapüki, votikan Sperantapüki. Binon buk ad smilükön alani. Kikodo no remols-li buki at, e poso givolsös oni Sperantapükane ad reidön? Bukakrüti tefik kanols reidön su pad 74.

Äsä ya esagob, lif binon fasilikum ven smiloy! Alan söton sevön atosi!!

Valikosi Gudikün Oles ed Olikanes

sedom Ralph

BUKAKRÜT: A HAND-BOOK OF VOLAPÜK

Lautan: Hiel Andrew Drummond
Dabüköp: Polygon
Suäm: £9,99

Tikamagot püka valemik so gudiko jonon töbidi, zili e fredimi dü reig lätik jirega Victoria sodas hiel Andrew Druimmond esenälom dranäli ad jafön lekonedi tefü glof (u def ota) in Skotän.

Lekoned at tefon steifülis söla Gemmel Justice, propagidan lanälik Volapüka e fikulis mödik, kelis plakom cifo namü leneflen omik, söl Bosman, komipan Sperantapüka, kel smökom nenzediko. Konot binon sökod smilöfikas miventüras, kelas plunum padugons fa cifapledan lautana, sevabo: Söl Thomas Urquhart bäldotü yels teltum, neplänoviko lifik e laidüpiko rütüpik.

Binos fikulik ad suemön dasteifi, keli blinom lautan lü lekoned at. Buk pafremon medü müster vönaoloveik, kobü koapadils: jidünan svenöl äsi nun klänöfik; vüo kömons pledans, e nelegik e jenöfik, ko datuvots bisarik e „menods" fa mens tüpa jirega Victoria, kels labons desinis nolavik geilikün.

Läo, lekoned ninükon tidabuki Volapüka, kel dälon reidanes ad gutön lieneti konana, ed igo reidön e spikön Volapüki, if vilons osi. Da lekoned lölik jenöf pamigon ko nejenöf. Pöpanumäd Britänik yela 1891 panoon e pabadükon; hiel Sherlock Holmes vebom e tädom ad nükömön ad tuvedön klänis lekoneda; mäniots semiknaik tefü Niver zifa Fraserburgh (nelegik) jonons noli äsi cogedäli lautana; niver somik jenöfo pädälon me regadälab yela 1592, do utans, kels elogons zifi Fraserburgh nulädik ojuitons smilöfi stida somik.

Binos veütik ad mäniotön, das „A Hand-Book of Volapük" (Tidabuk Volapüka) binon cifo rütüp lemuadik zü melajol Skotäna kobü miventürs mödik klotama votagenik in bots, in lut ed in lödöps e kolkömöps tö Edinburgh. Yof gretikün peresärfon ad züots bisarik

X:75:2006

Lienetöpa Privatik „Mavisbank" tö Lasswade, kö hiels Justice, Bosman ed Urquhart säboidons okis ad kompenön ko dunots lukünik loveflanü flags pükik.

Pükigeb binon jäfüd gretik lautana, kela binom klüliko mastan, seko kanom gebön timi oka ad jafön modis nulik ad cütön e stigedön reidanis. Tölat oma binon skilik. Logü konan, Sperantapük binon „migot gramata e vödas," e gael binon „vög deadik bidäda keliedik in top deadöl vola sagatikum."

Ekö buk liföfik, kel nidon cogedo ä tiko; ab binon i mäniotem gudik dö timäd ven Skotänans äs hiels Livingstone, Muir e Carnegie äbinoms tip gladabela, kel, dis vat, ädalabon klaunöfi mödik stedälik ä gudälik.

FIBOT

O flen löfik!

Ereidob ko nited lartügi tefü „fibots" fa cifal pesedöli. Jimatan oba plonof suvo, bi vefapapagils tel obsik yälons tu laodiko. Sagof, das yälons laodikumo, ka böds plödü fenät!

Atos egivon obe tikamagoti pro „fibot," Ekö on :-

. . .
Böds
Tel
Yälons
Mödiko
Laodikumo
Ka böds mödik plödü fenät.
Sekü atos jimatan obik plonof mödo.

Glidis ladöfik sedom John (Redgwell).

CILS KÄPTENA GRANT (fa Jules Verne) (10)

1
„Äbinos-li gudik ad blinön Lâdi Helena e Mary Grant ko obs?"
„Veg obas mödadilo ädugon obis da topüds pepöpöl."

„Ekö! o MacNabb – mens viomödotik binons us!"
Nuläl äglelpon monitanis. Galotons lü pon ferodarutavega. Lödans zifa dränons okis föfio, e valöpo binos vokäd laodik: „Lü trenaveg! Lü trenaveg!"

Tren pedëruton ed esturon lol flumed.

„Lio ejenon-li mijenot?"
„Mijenot nonik, o söl! Pon desino no pefärmükon. Tren espidon ini gufur. Kriman riskädik Ben Joyce e lusog oma . . . gididoms demü atos. Poldanef binon nenyufik."

„Kisi odunobs-li? Blibobsös-li? Dis dinäds somik fövobsös-li vegi obsik u gekömobsös-li?"

PÜK DILETIK HIELA JOHN WILKINS (I)
Fa Jorge Luís Borges

Ekonstatob, das dabükot degfolid ela „Encyclopaedia Britannica" ämoükon lartügi dö hiel John Wilkins. Moükam at binon gidik, if memobs püli lartüga at (kedets teldeg labü te pats lifajenädik: el Wilkins pämotom tü 1614, el Wilkins ädeadom tü 1672, el Wilkins äbinom kapulan hiela Karl Ludswig, plin Palzänik; el Wilkins päcälom as räktoran bala löpatidöpas di Oxford, el Wilkins äbinom sekretan balid Soga Regik di London, e r.); binon ye döbik, if elogobs levobi spekulik ela Wilkins, kel päfulon me küpäds läbik.

Änitedons omi godav, krüptograf, musig, jaf bienadomilas dulogamovik, zümuf planeta nelogädik, mög täva lü mun, mög e prinsips volapüka. Tefü säkäds lätik at ädedietom buki: „An Essay Towards a Real Character and a Philosophical Language" (Baläd Tefü Kalad Jenöfik e Pük Filosopik; pads 600 fomäta folplifätik gretikum, 1668). Bi no dabinons samäds buka at in Bukemöp Netik Largäntänik obsik; äbesäkob, ad penön vödemi at, eli „The Life and Times of John Wilkins" (Lif e Tims hiela John Wilkins, 1910) fa hiel P. A. Wright Henderson; eli „Wörterbuch der Philosophie" (Vödabuk Filosopa, 1924) fa hiel Fritz Mauthner; eli „Delphos" (1935) fa jiel E. Sylvia Pankhurst ed eli „Dangerous Thoughts" (Tikods Riskädik, 1939) fa hiel Lancelot Hogben.

Obs valik, semikna, ya esufobs döbatis neyufidovik ut, dü kels läd, medü linteleks e nentikav, yulof, das vöd „luna" binon notodikum (u läs notodik) ka vöd „moon". Plä küpet klülabik, das balsilab „moon" binon ba pötikum pro mag yega go balugik, ka vöd telsilabik: „luna", nos kanon pasagön in tef at; plödakipü koboyümavöds e vöds pedefomöl, püks valik vola (keninükamü i Volapük hiela Johann Martin Schleyer ed el „Interlingua" romatik hiela Peano) binons leigoso nenotodiks. No dabinon dabükot Gramata Kadäma Regik Spanyänik nen tik dö „div panebönöl vödas lekanik, läbik ä notodiks Spanyänapüka liegikün", ab tefos te pleidüli no peblöföl. Büfiko, Kadäm Regik ot duinon aipos yels semik vödabuki, kel miedeton sinifi vödas Spanyänapüka . . .

(In dil telid, el Borges plänom püki ela Wilkins). (Tradutod fa S. Meira)

KIN BINON-LI „DIALEG"?

fa hiel John Redgwell

Pämotob in Linglän sulüdalofüdik. Ven lielob meni se Linglän nolüdik spikön, tikob: „Men at no spikon Linglänapüki verätik." Gidetob-li? Nö! Jenöfo, if tikob somo binob büocedik! Ye, liedo, mens mödik se Linglän sulüdik cedons, das Linglänapük sulüdik binon „Linglänapük verätik," e das foms votik püka binons „dialegs" ota.

Cedü ob, atos sekon de flun bolitik utanas, kels mütons lifamodi e spikamodi sui votikans. Jenöfo no dabinon „Linglänapük verätik" – te pük binädöl me dialegs mödik, se kels dialeg „cifik," (sevabo ut, keli nemoy „Linglänapüki verätik") binon bal onas. Ut, keli nemoy „Linglänapüki verätik" binon dialeg menas pedugälöl zü London. Sümo, ut, keli nemoy „Fransänapüki verätik" binon dialeg menas pedugälöl zü Paris, e r. Binos dobik e negidik, das cedoy dialegis necifik as „disiks." Atos no binos verätik – sekos te de flun bolitik!

Stad at dabinon tefü püks muik. Ab ekö pük pläik, sevabo: Loxitänapük - pük natik Loxitäna (Fransäna sulüdik). Pük at binädon me dialegs ömik, ab dialeg alik binon otkedotik. No dabinon dialeg „calöfik." Penasit klatädik mögükon suemi püka penik fa pükans dialegas valik. Samo, in el Lengadocian pronoy konsonatis finik valik plä –n. In Provensal pronoy –n finik, ab no konsonatis finik retik! In penasit klatädik penoy konsonatis finik valik. Pronoy püki penik ma noms dialega tefik. Lä Loxitänapük dabinon baläl to dif. Suemod at baiädon bai filosop Loxitänik dö leig e stim pro mens valik.

Püks valik binädons me dialegs. Kösömo bal dialegas pavälon as „pük verätik," ab atos binos te dinäd bolitik. Klu, kin binon-li dif bevü dialeg e pük? Tuvedot no binon fasilik!

Kösömo lesagoy, das if pükafoms anik binons bevüsuemoviks, binons dialegs püka bal. Samo el „Cockney," (dialeg pöpik lezifa London), ed el „Yorkshire," (dialeg provina Yorkshire) binons dialegs Linglänapüka, bi pükans ela „Cockney" kanons suemön spikanis ela „Yorkshire" (bo fikuliko!) e güiko. Ye Linglänapük e Nedänapük, do sümiks tefü binod . . . .

e vödastok, no binons bevüsuemoviks – jenöfo Linglänans gebons vödedi „double Dutch" (Nedänapük telik) ad sinifön utosi, kelosi no kanons suemön! Demü atos, Linglänapüki e Nedänapüki lecedoy as püks tel patik. Plän at jinon kotenik, ab vätälobsös jenetis fovik:

Dabinon dialeg Linglänapüka, keli nemoy eli „Geordie" (dialeg zifa Newcastle; vöd at papronon : „cordi"). Binädon me vödeds e vöds mödik, kels no dabinons in dialegs votik. Mens mödik lesagons, das el „Geordie" binon so fikulik ad suemön, das sötoy lecedön oni as pük patik.

In Deutän dabinon dialeg, keli nemoy eli „Plattdeutsch." In dialeg at, samo „fünfzig" (luldeg) binon „fiftig," kel sümon lü vöd Linglänapükik e Nedänapükik. Dotob, va Deutänans valik kanons suemön dialegi at, klu ba sötoy lecedön oni as pük patik labü nem, kel no tikodükon, das binon dialeg Deutänapüka.

Güo, Katalonänapüki lecedoy as pük patik, do binon „röletan" Loxitänapüka. Sis zänodatimäd difon saidiko de Loxitänapük ad ledutön lü klad at. Ye spodan obik, kel spikom Loxitänapüki, nunom obi, das Katalonänapük binon bevüsuemovik Loxitänapükanes.

Jinos obe, das püks valik binons äs köls in späktrum gretik. Köl alik smeton ini köl votik. Va lecedoy pükafomi as pük patik, va as dialeg püka semik, binos dinäd bolitik.

SAGODS VOTIK DÖ STOM
kelis etuvom hiel John Redgwell

Yel nifa, yel bundana.

If yeb ün yanul glofon, dü yel lölik badikumo glofon.

Yanul luimik, florüp luimik.

If febul reini no blinon, ni yebe ni grene gudon.

No säklotolöd klotedi seimik jüs mayul binon pasetik.